

PRÍPRAVA DOBROVOĽNÍKOV PÔSOBIACICH V OBLASTI POMÁHAJÚCICH PROFESIÍ PRE PRÁCU S RODINAMI V ZÁŤAŽOVÝCH SITUÁCIÁCH

PREPARATION OF VOLUNTEERS ENGAGED IN HELPING PROFESSIONS AND WORKING WITH FAMILIES IN DIFFICULT SITUATIONS

Mária Šmidová

Submitted/Odoslané: 07. 07. 2016

Accepted/Prijaté: 23.07.2016

Abstrakt

Predkladaný príspevok je vstupom do pochopenia novej metódy v oblasti sociálnej práce metódy sprevádzania, ktorú je možné využívať aj v dobrovoľníckej práci v pomáhajúcich profesiách pri poskytovaní pomoci rodinám, ktoré potrebujú sprevádzanie v rôznych záťažových situáciách. Toto sprevádzanie je však odlišné od duchovného sprevádzania. Možno ho charakterizovať ako pomáhajúci vzťah, ktorý je špeciálnym vyjadrením úsilia – odborníka vyškoleného v danej oblasti – zameraného na pomoc iným. Ponúka nové alternatívy, prostredníctvom ktorých je možné zvládať náročné životné situácie, ktoré človeka zasahujú na jeho osobnej, spoločenskej alebo spirituálnej úrovni. Príprava dobrovoľníckej práce potrebnej pre sprevádzanie sa uskutočňuje na niekoľkých úrovniach. Pre účely predkladaného príspevku sú relevantné dve základné úrovne. Prvou je úroveň zahŕňajúca osobnostný a duchovný rast dobrovoľníkov, orientovaný na osobné poznanie seba samých, svojich osobných ukotvení sa v oblasti náboženskej viery a v hodnotách, ktoré pre nich samotných predstavujú oporu. Úlohou druhej úrovne je skúmať schopnosti dobrovoľníkov efektívne využívať sprevádzanie v aplikačných nácvikoch, ktoré prebiehajú prostredníctvom takzvaných *efektívnych praxí* realizovaných počas špeciálneho sociálno-teologického štúdia na teologickej fakulte Trnavskej univerzity.

Kľúčové slová: Sprevádzanie. Príprava. Osobnostný a duchovný rast dobrovoľníkov. Aplikačné nácviky. Tréning zručností.

Abstract

This contribution is an introduction to understanding a new method used in the area of social work. The method of guidance can be used by volunteers in helping professions when assisting families in need of guidance in various difficult situations. However, such guidance is different from spiritual guidance. It can be characterized as being a helping relationship that serves as a special demonstration of the helping efforts of an expert trained in the area. It provides new alternatives that can be used to handle difficult life situations that affect people on personal, social or spiritual levels. Preparation for voluntary work necessary for guidance is done on several levels. Two fundamental levels are relevant for the purposes of this contribution. The first one is related to the personal and spiritual growth of volunteers aimed at a personal exploration of themselves, their personal anchors in the area of religious faith, and values that provide them with support. The role of the second level is to examine volunteers' skills in the efficient use of guidance in application trainings taking place via so-called *effective practices* carried out during special social and theological studies at the Faculty of Theology at Trnava University.

Keywords: Guidance. Personal and spiritual growth of volunteers. Application trainings. Training of skills.

Úvod

Dobrovoľníctvo možno považovať za fenomén prekračujúci hranice štátov, politických, sociálnych, či náboženských skupín, ktorý sa vyznačuje rôznorodými formami a je významným spôsobom ovplyvnený historickým vývojom, politickým, kultúrnym, či náboženským rámcom konkrétnej krajiny, prípadne regiónu, v ktorom sa rozvíja.¹ Napriek skutočnosti, že historický a vývojový aspekt dobrovoľníctva má dlhodobú tradíciu, ktorej korene siahajú k vzniku novodobej civilizácie, doteraz neexistuje jednotné vymedzenie zmieneného fenoménu. Dôvody tohto zvláštneho javu môžeme hľadať napríklad aj vo veľkej diverzite východiskových stanovísk a skúseností objavujúcich sa v tejto oblasti. Preto v záujme vyhnúť sa len mechanickej replikácii v súčasnosti už pomerne známych poznatkov o dobrovoľníctve, či dobrovoľníkoch sa v súvislosti s predmetom predkladaného článku sústredím len na niekoľko aspektov, ktoré považujem za kľúčové alebo prinajmenšom zaujímavé.

Zaujímavý pohľad na dobrovoľníctvo predkladá napríklad dokument Škótskej vlády s názvom *Volunteering Strategy*, ktorý tradičné a všeobecné vnímanie dobrovoľníctva ako slobodne zvolenej časovo i obsahovo vymedzenej činnosti vykonávanej v prospech iných, bez nároku na finančnú odmenu obohatil o skúsenosť samotných dobrovoľníkov dlhodobopôsobiacich v tejto oblasti. Je však potrebné podotknúť, že daná charakteristika bola pre účely článku a lepšiu orientáciu doplnená o menšiu vlastnú analýzu autorkou článku.

Dobrovoľníci podľa charakteristiky uvedeného dokumentu vnímajú dobrovoľníctvo ako: dávanie svojho osobného voľného času, schopností, zručností, vedomostí, skúseností a energie prostredníctvom vlastnej vôle, čo v konečnom dôsledku môže priniesť merateľnú hodnotu ako pre samotného dobrovoľníka, tak aj pre iného človeka, organizáciu, alebo spoločnosť, pre ktorú je dobrovoľníctvo vykonávané. Toto rozhodnutie dobrovoľníka je z jeho vlastnej slobodnej vôle, pričom jeho slobodná voľba nebola primárne motivovaná túžbou po vlastnom zisku alebo plate.² Zaujímavosť a dôležitosť tejto charakteristiky v porovnaní s inými, ktorými je dobrovoľníctvo zadefinované, môžeme nájsť práve v tom, že vyzdvihuje dôležitosť slobodného rozhodnutia sa dobrovoľníka pre vykonávanie tejto práce, teda jeho vlastnú motiváciu ako aj hodnotu tejto práce, ktorú má pre neho samého.

Slobodné rozhodnutie sa pre vykonávanie dobrovoľníckej práce vychádza vždy z určitej motivácie. Existuje množstvo Motivačných teórií, podľa ktorých majú ľudia rozdielne motivačné potreby, ktoré môže napĺňať práve dobrovoľnícka práca. Mnohé skúsenosti, ako aj niektoré štúdie realizované v oblasti dobrovoľníckej práce potvrdzujú významnosť skúmania motivácie dobrovoľníka pre rozhodnutie sa pôsobiť v oblasti dobrovoľníctva, jeho osobnostnú zrelosť a dosiahnutú psychickú pripravenosť pre túto prácu. Aby bolo dobrovoľníctvo prínosné nielen pre tých, ktorým je určené ale aj pre samotného dobrovoľníka, je veľmi relevantné, aby spĺňal vyššie zmienené predpoklady a jeho motivácia k vykonávaniu ním zvolenej činnosti bola naozaj nezištná. Len v takom prípade môže efektívne rozvíjať alebo získavať kompetencie na osobnej i odbornej úrovni a tiež určité psychosociálne zručnosti potrebné k tomu, aby dokázal chápať jemu zverených ľudí a zároveň im adekvátnym spôsobom pomáhať bez toho, aby on sám podľahol psychickému alebo fyzickému vyčerpaniu. Práve špecifická príprava na dobrovoľnícku prácu v oblasti pomáhajúcich

¹ BROŽMANOVÁ GREGOROVÁ, A. – MARČEK, E. – MRÁČKOVÁ, A.: *Analýza dobrovoľníctva na Slovensku*. s. 6.

²Originálne znenie uvedenej charakteristiky ako aj úplné znenie dokumentu *Volunteering Strategy* je dostupné aj v elektronickej podobe a je ho možné nájsť na: <http://www.gov.scot/Publications/2004/05/19348/36999>

profesií s klientmi nachádzajúcimi sa v záťažových situáciách, ktorú ponúka študijný program teologickej fakulty Trnavskej univerzity s názvom *Náuka o rodine* zabezpečuje dobrovoľníkom výnimočný priestor na dostatočné prehodnotenie svojich dôvodov motivácie pomáhať iným. Táto príprava pomáha predísť tomu, aby ich motivácia k dobrovoľníckej práci, v prípade, ak nie je nezištná neslúžila len ako napĺňanie ich potrieb, najčastejšie existenciálnych – napríklad mať prostredníctvom dobrovoľníctva naplnený zmysel života, môcť byť užitočný, môcť sa podeliť so svojimi životnými skúsenosťami s klientmi, ktorí prežili podobnú situáciu, problém a ponúknuť im radu alebo riešenie a podobne. Počas obdobia tejto prípravy majú dobrovoľníci priestor a čas na ich osobnostný a duchovný rast, orientovaný na hlbšie osobné poznanie seba samých, svojich osobných ukotvení sa v oblasti náboženskej viery a v hodnotách, ktoré pre nich samotných predstavujú oporu. Majú jedinečnú príležitosť na existenčné stretnutie v tichu a samote s Bohom a so sebou samými, na stretnutie s pravdou o sebe samých, ktorá oslobodzuje. V tomto prípade však nejde o žiadnu objektívnu teoretickú pravdu, ktorá má človeka oslobodiť. Je to pravda o sebe samom, odpoveď na otázku kto som ja a kto je Boh, kým som ja v očiach Boha ako stvorenie s pečatou Božieho obrazu. V tomto stretnutí prináša človek Bohu celé svoje ja. A práve to ho učí sebapoznaniu a prináša mu určitý druh naplnenia. Vytvára v ňom nový vnútorný priestor, v ktorom môže akceptovať seba samého, či už milovaného alebo zlomeného. Je to priestor, v ktorom môže vo vnútornej slobode a s pokorou akceptovať pravdu o sebe samom.³ V tomto vnútornom priestore majú dobrovoľníci možnosť hlbšie sa zamyslieť nad sebou samými, pozitívnymi i negatívnymi stránkami svojej osobnosti, uvedomiť si, – ktoré oblasti svojej osobnosti je potrebné ešte rozvíjať, zdokonaľovať, – nevyhnutnosť vlastnej pripravenosti pre pomáhanie iným, v zmysle, ak aj prežili, prekonalí nejakú záťažovú životnú situáciu (rozvod, vážne ochorenie, nezamestnanosť, látkové alebo nelátkové závislosti a pod.) bez usporiadania vlastného života a následného potrebného vzdelávania sa v danej oblasti ich vlastné skúsenosti nie sú dostačujúce pre poskytovanie adekvátnej, efektívnej pomoci a sprevádzania iným. Následne sú dobrovoľníci pripravovaní prostredníctvom tréningov zručností a schopností potrebných pre poskytovanie sprevádzania, ktoré prebiehajú pomocou praktických nácvikov pod dohľadom odborníkov z oblasti psychológie, sociálnej práce a pastoračného a duchovného poradenstva.

Jednou z oblastí, v ktorých táto špeciálna príprava dobrovoľníkov prebieha je poskytovanie pomoci a podpory rodinám, ktoré sa ocitli v nejakej kríze a prežívajú mnoho záťažových situácií.

Pomoc rodinám v záťažových situáciách realizovaná prostredníctvom sprevádzania

V súčasnosti sa stávame svedkami veľkého ohrozenia rodiny v jej hodnote, štruktúre identity a úlohách. Čoraz častejšie sme nútení čeliť ostrým otázkam, spochybneniam a výzvam týkajúcich sa hodnoty a významu manželstva, rodovej identity, prirodzeného manželstva, miesta pre prirodzený vývoj dieťaťa a jeho výchovy. Vplyvom kríz, ktorých koreňom sú ekonomické a sociálne príčiny, ako aj rýchle kultúrne premeny má počet rodín, ktoré potrebujú pomoc stúpajúcu tendenciu. Preto je potrebné hľadať nové formy pomoci pre tieto rodiny. Je to zodpovedná úloha určená celej spoločnosti, odborníkom i laikom, rôznym inštitúciami, či mimovládny a neziskovým organizáciám a v neposlednom rade aj Cirkvi a všetkým cirkevným spoločenstvám.

³Vlastný preklad a text autorky článku, vychádzajúci z osobného prezentovania konferenčného príspevku pani Magdolny Kővári, s názvom: *Trendy v sprevádzaní, Pastorálna starostlivosť, Pastorálne sprevádzanie* pri príležitosti konania medzinárodnej konferencie dňa 19. mája 2016 zameranej na tému: *Skúsenosti vo vzdelávaní sprevádzania*.

Cirkev si veľmi dobre uvedomuje významnosť tejto jednej z najdôležitejších úloh a výziev súčasnosti, ktorá pred ňou stojí a snaží sa ju priamo, či nepriamo reflektovať. Ved' aj podľa slov súčasného pápeža Františka je práve rodina prvým prostredím, ktoré osvecuje viera v Boha, je požehnaním, ktoré sa prenáša z rodičov na deti.⁴ Toto požehnanie súvisí s Božím zámerom, akým bolo stvorenie sveta a jeho následné odovzdanie človeku, jeho najvyššiemu stvoreniu. Týmto aktom Boh zároveň človeku určil miesto svojej neustálej prítomnosti a požehnaní, ktorým sa stala rodina, vytvorená „...stálym zväzkom muža a ženy v manželstve...“⁵ Prísľub tohto požehnaní, ktorý daroval Boh človeku na začiatku stvorenia je istotou pre každú takúto rodinu vo všetkých jej životných situáciách, krízach a skúškach. Preto jednou z reakcií ako poukázanie na dôležitosť rodiny a jej problémov v súčasnosti zo strany Cirkvi v pomerne nedávnom období bola aj realizácia celosvetových konzultácií, diskusií, analýz a hľadání odpovedí, či riešení na otázky týkajúcich sa hodnoty, významu a postavenia rodiny a manželstva v súčasnosti, ktoré predchádzali otvoreniu Synody biskupov venovanej téme *Rodina*, dňa 4. októbra 2015. Význam tejto udalosti potvrdzuje tiež príprava mnohých materiálov, či webových stránok vytvorených k uvedenej Synode, ako aj snaha do tohto úsilia zapojiť taktiež laickú i odbornú verejnosť prostredníctvom informovanosti, rôznych aktivít v cirkevných a farských spoločenstvách, v rámci vzdelávacieho procesu predovšetkým na úrovni vysokoškolských teologických štúdií, vzdelávacích teologických inštitútov a podobne.

Základ diskusií zmienenej Synody bol obsiahnutý v prípravnom dokumente s názvom *Instrumentum laboris*. Za povšimnutie stojí súvislosť predkladaného článku s týmto dokumentom, ktorú nachádzame hneď v jeho úvode: Cirkev v súčasnej rozsiahlej kultúrnej, spoločenskej a duchovnej kríze, ktorá tvrdo dopadá tiež na rodinu a jej hodnotu výrazným spôsobom cíti svoje povolanie ohlasovať všetkým Boží plán týkajúci sa manželstva a rodiny. V rámci tohto úsilia sa má Cirkev snažiť poskytnúť podporu a sprevádzanie – na všetkých svojich úrovniach – vo vernosti Pánovmu povereniu ohlasovať krásu rodinného života a lásku k nemu.⁶ Sprevádzanie, ktoré je predmetom predkladaného článku, je práve jedným z prejavov takejto podpory a starostlivosti (aj zo strany Cirkvi): vo všeobecnosti a veľmi zjednodušenom význame ho môžeme charakterizovať ako snahu o liečenie rán získaných v životnom boji. Súčasný pápež František vo svojich príhovoroch neraz predostrel silný obraz Cirkvi ako poľnej nemocnice. Práve táto analógia nám umožňuje identifikovať základné pravidlo liečenia, ktoré poskytuje aj sprevádzanie: kvalitne poskytnutá pomoc, ktorá prináša chorému človeku úžitok pozostáva zo správneho diagnostikovania rany alebo ochorenia, ktoré je potrebné uzdraviť a z následného aplikovania adekvátneho liečebného prostriedku.

Sprevádzanie zo strany Cirkvi, ako aj jej starostlivosť o rodinu v súčasnosti prebieha prevažne v podobe pastoračného alebo duchovného sprevádzania. To je vždy koordinované v konkrétnych diecézach, najčastejšie prostredníctvom centier pre pastoračnú starostlivosť o rodinu, ktoré podporujú a koordinujú diecéznu sieť pracovníkov na úrovni rodinnej pastorácie. Sú nimi pastorační pracovníci – kňazi alebo manželské páry, – ktorí vo farnostiach napomáhajú pri starostlivosti o rodiny a manželské páry. Poskytujú im duchovné sprevádzanie a pomoc v časoch ich kríz a zlyhaní, pri riešení problémov, na ich ceste viery, pri aktivitách začleňujúcich ich do farského spoločenstva. Rodiny nachádzajúce sa v

⁴ *Lumen Fidei*. 52.

⁵ *Lumen Fidei*. 52.

⁶ *Prípravný dokument Instrumentum laboris k Synode o rodine. Úvod.*

Upravený text pre účely článku vychádza zo slovenského prekladu materiálov TK KBS dostupných na odkaze: <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20141014024>

ťažkostiach však potrebujú sprevádzanie, ktoré sa odlišuje od zmieneného charakteru sprevádzania, potrebujú špeciálne sprevádzanie, ktoré by malo napomáhať kňazom a ostatným pastoračným pracovníkom v ich pastoračii. Malo by byť zamerané na vedenie rodín v rôznych záťažových situáciách, ktoré rodina prežíva (napríklad vážne ochorenie, úmrtie blízkej osoby, člen s postihnutím v rodine, kríza manželských vzťahov, odchod dieťaťa z rodiny, nezamestnanosť v rodine a pod.). Na takéto sprevádzanie je potrebná iná odborná, cieleňá pomoc – pomoc odborníkov priamo pripravených na poskytovanie takejto formy pomoci. Možnou odpoveďou na tieto naliehavé výzvy, ktoré podliehajú niekoľkoročnému skúmaniu vysokoškolských pedagógov, ako aj odborníkov pôsobiacich v rôznych vedných oblastiach v rámci študijného programu Náuka o rodine je aj táto špeciálna príprava dobrovoľníkov.

Ide o jednu nových možností pomoci pre rodiny nachádzajúce sa v ťažkostiach, ktorá by v budúcnosti mohla paralelne s ďalšími formami pomoci vytvárať prepojenie medzi – *náročnými situáciami v rôznych podobách, v ktorých sa rodina nachádza, s ich dôsledkami – a jej možnosťami žiť aj napriek takýmto neprijemným okolnostiam čo najplnohodnotnejší a najkvalitnejší život.* Tento spôsob pomoci ponúka nové alternatívy, prostredníctvom ktorých je možné zvládať náročné životné situácie, ktoré človeka zasahujú na jeho osobnej, spoločenskej alebo spirituálnej úrovni. Je realizovaná formou pomáhajúceho vzťahu, ktorý je špeciálnym vyjadrením úsilia – odborníka vyškoleného v danej oblasti – zameraného na pomoc iným. V prípade praktickej aplikácie sprevádzania je rodine, ktorá hľadá pomoc alebo prežíva vážny problém poskytnutá taká forma pomoci a podpory, ktorá má viesť k zvládnutiu situácie opierajúc sa predovšetkým o vlastné vnútorné zdroje sprevádzaných osôb bez závislosti od interpretácií alebo príkazov odborníka sprostredkovávajúceho toto sprevádzanie.⁷

Špecifika prípravy dobrovoľníkov: zručnosti potrebné pre poskytovanie sprevádzania

Sprevádzanie rodín nachádzajúcich sa v záťažových situáciách predpokladá osvojenie alebo rozvíjanie určitých zručností, ktoré prebieha prostredníctvom špecifickej prípravy na dobrovoľnícku prácu v oblasti sprevádzania. Ich príprava je ukotvená v už zmienených dvoch úrovniach. Prvá úroveň načrtnutá v úvode článku, spočívajúca v osobnostnom a duchovnom raste dobrovoľníkov, súbežne prechádza a zároveň sa hlbšie rozvíja v rámci druhej úrovne. Ústredným cieľom tejto druhej úrovne je vytvorenie priestoru pre formačné stretnutia s inými ľuďmi, prostredníctvom ktorých každý dobrovoľník spoznáva seba samého a zároveň sa necháva spoznať ostatnými účastníkmi týchto stretnutí, dobrovoľníkmi, ako aj odborníkmi z oblasti psychológie, sociálnej práce a pastoračného a duchovného poradenstva, ktorí túto dobrovoľnícku prípravu koordinujú. Dobrovoľníci si počas týchto formačných stretnutí vytvárajú väčšie povedomie o sebe samých, o vlastnom charaktere, silných a slabých stránkach svojej osobnosti, o svojich túžbach, potrebách a v neposlednom rade aj o svojich schopnostiach. Zároveň si posilňujú svoje kognitívne, vzťahové a emocionálne zručnosti, ako aj schopnosť sebaaktualizácie osobnostných vnútorných zdrojov.

Môžu si osvojiť alebo zdokonaľiť napríklad tieto zručnosti: schopnosť riešiť rôzne problémy a situácie pozitívnym spôsobom a hľadať pritom efektívne riešenia; schopnosť uskutočňovať rozhodnutia; schopnosť analyzovať situáciu prostredníctvom objavovania rôznych situácií a hľadania kreatívnych riešení; schopnosť analyticky posúdiť skúsenosti a situácie a následne objektívne hodnotiť ich výhody a nevýhody; schopnosť efektívnej komunikácie – k tejto zručnosti vrátane aktívneho načúvania partnerovi v komunikácií

⁷ Úvahami o možnostiach poskytovania sprevádzania sa zaoberá napríklad aj štúdia: ŠMIDOVÁ, M.: *Je postihnuté dieťa v rodine činiteľom zväčšujúcim riziko rozvodu?* s. 47 – 55. In *Studia Aloisiana*. roč. 3, č. 4, 2012. ISSN 1338-0508.

zároveň patrí aj schopnosť dokázať popritom zohľadňovať i svoje vlastné potreby a pocity; schopnosť empatického vnímania emocionálneho prežívania iných ľudí; schopnosť rozpoznávať v sebe samom ako aj v iných ľuďoch pozitívne, či negatívne emócie a koordinovať ich prostredníctvom aplikovania pozitívneho správania; schopnosť zvládať stresové udalosti a v tejto súvislosti aj nácvik realizácie stratégií, či techník zameraných na dosiahnutie psychického uvoľnenia, či osobnej pohody; a mnohé ďalšie zručnosti.

Dobrovoľníci tak postupne nachádzajú zdroje riešenia vlastných životných situácií a následne sa profilujú k vlastnému uschopneniu môcť byť nápomocní, môcť byť k dispozícii a môcť byť nablízku ľuďom, ktorí potrebujú sprevádzanie s možnosťou im popritom ponúknuť aj zdravý pomáhajúci vzťah.

Príklady efektívneho využitia sprevádzania v dobrovoľníckej práci

Aplikačné nácviky zamerané na sprevádzanie v dobrovoľníckej práci majú za cieľ nácvik špecifických sociálnych a komunikačných zručností a kompetencií dobrovoľníkov, s využitím najnovších vedeckých poznatkov v dôslednom interdisciplinárnom prístupe. Následná príprava dobrovoľníkov realizovaná prostredníctvom *efektívnych praxí*, je založená na prenose už získaných teoretických poznatkov do praxe predovšetkým z oblasti sociálnej práce, pastorálnej teológie, kresťanskej filozofie a psychológie.⁸ Prebieha v autentickom (nie umelo vytvorenom) prostredí. Jedným z najnovších príkladov tejto prípravy bola aj realizácia víkendového stretnutia pre rodiny s deťmi s downovým syndrómom. Účastníci praxe mali možnosť komunikácie s rodičmi a priamej práce s deťmi. Počas stretnutí s týmito rodinami bolo zámerom dobrovoľníkov, pod dohľadom odborníkov, v rámci riadených pracovných skupín aplikovať naučené zručnosti sprevádzania priamo na špecifické situácie rodičov a detí. Úmyslom dobrovoľníkov bolo rodičov, sprevádzať na ceste k nim samým, k premýšľaniu nad tým, ako vnímajú seba samých, svoje deti, svoj život, problémy, prípadne kde a aké robia chyby...bez dávania rád alebo spoluvytvárania návodov na riešenie ich problémov. Ich cieľom bolo byť im nablízku a pomôcť im započúvať sa do tohto všetkého, čo si na stretnutie priniesol každý z nich vo svojom vnútri... pomôcť im vytvoriť si priestor na kladenie vlastných otázok a nachádzanie ich odpovedí... Toto sprevádzanie rodičov a práca s deťmi s downovým syndrómom na rôznych úrovniach bolo dopĺňané ukázkami, ako aj praktickými aplikáciami z oblasti canisterapie a arteterapie, čoho následkom boli aj bezprostredné výsledky na deťoch.

Záver

Fenomén dobrovoľníctva má v spoločnosti svoj nezastupiteľný význam, a to i napriek skutočnosti, že sa ešte stále nenachádza v ústrednom zornom poli spoločenského záujmu. Nové trendy poukazujú na skutočnosť, že súčasní dobrovoľníci a dobrovoľníčky sa významne líšia od svojich predchodcov. Tradičný štýl dobrovoľníctva je možné charakterizovať ako koherentný a stabilný, nový typ je naopak skôr nepredvídateľný, fragmentovaný a nestály. Tradičný štýl dobrovoľníctva je inšpirovaný kolektívnymi identitami a tradičnými rolami, kým nový štýl dobrovoľníctva je záležitosťou osobných preferencií.⁹ Výskumy a prax ukazujú, že v súčasnosti skúsenosť dobrovoľníctva predovšetkým pre mladých ľudí predstavuje investíciu do rozvoja vlastnej osobnosti, v podobe neustáleho učenia sa niečomu novému, získavania nových skúseností a poznatkov, utvárania nových vzťahov, vnútorného naplnenia a radosti a preto má ich záujem byť dobrovoľníkmi a aktívnymi občanmi v lokálnom či globálnom kontexte stúpajúce tendencie.¹⁰ Vzhľadom na vyššie uvedené

⁸ NEMČÍKOVÁ, M.: *Dobrovoľníctvo a sprevádzanie*. s. 63.

⁹ BROŽMANOVÁ GREGOROVÁ A.: *Dobrovoľníctvo ako výzva pre vzdelávanie v sociálnej práci*. s. 119.

¹⁰ BROŽMANOVÁ GREGOROVÁ A.: *Dobrovoľníctvo ako výzva pre vzdelávanie v sociálnej práci*. s. 119.

poznatky s teoretickým a empirickým základom je potrebné prípravu dobrovoľníkov vnímať so všetkou vážnosťou. Všetci dobrovoľníci, ktorí majú záujem pracovať s ľuďmi a pomáhať im bez ohľadu na charakter nimi poskytovanej pomoci sú pripravovaní *pre službu v prospech iných*. Službu, ktorá zahŕňa nielen ľudský ale aj odborný prístup k ľuďom, ktorí od nich očakávajú pomoc. Mnohí autori upozorňujú na skutočnosť, že dobrovoľníctvo sa v súčasnosti stáva výzvou aj pre sociálnu prácu vo všetkých rovinách jej ponímania. Jeden zo spôsobov veľmi konkrétnej a efektívnej pomoci v oblasti sociálnej práce je práve sprevádzanie. Ide o novú metódu pomoci, ktorá bola v stručnosti priblížená v predmetnom článku. Jej využívanie v praxi sa môže stať veľmi prínosným nielen pre jednotlivcov alebo rodiny nachádzajúce sa v záťažových situáciách, ale taktiež pre tých, ktorí ju sprostredkovávajú. Pretože môcť byť nablízku jednotlivcom alebo rodinám, ktorí potrebujú pomoc, je naplnením nenahraditeľného poslania človeka, ktorého nástrojom sa stáva práve on sám.

Doc. PhDr. Mária Šmidová, PhD. pôsobí ako vedúca Katedry Náuky o rodine Teologickej fakulty Trnavskej univerzity. Vo svojej odbornej orientácii sa zameriava predovšetkým na témy z oblasti nových poznatkov sociálnej práce s rodinou. Niekoľko rokov pracovala s ľuďmi so zdravotným postihnutím a ich rodinami ako špeciálny pedagóg v Domove sociálnych služieb Mokrohájska v Bratislave. V súčasnosti sa venuje sprevádzaniu rodín a jednotlivcov so špeciálnymi problémami v oblasti sociálnej práce a školeniu odborníkov ako aj dobrovoľníkov, v oblasti vzdelávania v sprevádzaní. Prednáša predmety z oblasti sociálnej práce, pedagogiky, psychológie a pastorálnej teológie.

Kontakt na autora: e-mail: mariasmidova@hotmail.com

Použitá literatúra

1. BROŽMANOVÁ GREGOROVÁ A.: *Dobrovoľníctvo ako výzva pre vzdelávanie v sociálnej práci*. s. 119. In BALOGOVÁ, B. – KLIMENTOVÁ, E. (eds.): *Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej v dňoch 26.-27. apríla 2012 v Prešove*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2012. 286 s. **2.** BROŽMANOVÁ GREGOROVÁ, A. – MARČEK, E. – MRÁČKOVÁ, A.: *Analýza dobrovoľníctva na Slovensku*. 1. vyd. Banská Bystrica: PF UMB, OZ Pedagóg, PDCS, PANET, 2009. **3.** *Lumen Fidei. Encyklika pápeža Františka o svetle viery*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2013. **4.** NEMČÍKOVÁ, M.: *Dobrovoľníctvo a sprevádzanie*. s. 63. In ŠMIDOVÁ, M. (ed.): *Využitie sprevádzania v sociálnej práci*. Trnavská univerzita v Trnave, Teologická fakulta, Trnava: Dobrá kniha, 2015. ISBN 978-80-7141-968-6. **5.** *Prípravný dokument Instrumentum laboris k Synode o rodine. Úvod*. Upravený text pre účely článku zo slovenského prekladu materiálov TK KBS. [online]. [cit. 20. jún 2016]. Dostupné na internete: <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20141014024> **6.** ŠMIDOVÁ, M.: *Je postihnuté dieťa v rodine činiteľom zväčšujúcim riziko rozvodu?* s. 47 – 55. In *Studia Aloisiana*. roč. 3, č. 4, 2012. ISSN 1338-0508. **7.** Vlastný preklad a text autorky článku, vychádzajúci z osobného prezentovania konferenčného príspevku pani Magdolny Kóvári, s názvom: *Trendy v sprevádzaní, Pastorálna starostlivosť, Pastorálne sprevádzanie pri príležitosti konania medzinárodnej konferencie dňa 19. mája 2016 zameranej na tému: Skúsenosti vo vzdelávaní sprevádzania*. **8.** *VOLUNTEERING STRATEGY*. (Vlastný text autorky pre účely článku). [online]. [cit. 20. jún 2016]. Dostupné na internete: <http://www.gov.scot/Publications/2004/05/19348/3699>